

arxiu

La Batalla de València... i el que vingué després

[vista prèvia >](#)

La Batalla de València va enfrontar dues maneres d'entendre el País Valencià. Als inicis de la Transició, el consens polític, tret de la dreta postfranquista i, per descomptat, l'extrema dreta abraçava les tesis fusterianes i l'ambició de construir un país modern i autocentrat. Davant d'aquest corrent d'energia, la contrarevolució conservadora va impulsar un moviment anticatalanista per fer virar la direcció dels esdeveniments, tot presentant l'espanyolisme més beligerant com a fet natural de la identitat valenciana. Aquesta batalla cultural i política es va dur a terme enmig d'una gran transformació econòmica i social. Els seus efectes encara son ben presents.

Vicent Flor

Sociòleg

@VicentFlor

El País Valencià, tot i ser la quarta comunitat autònoma més poblada i suposar el 10% de la població del Regne d'Espanya, no ha suscitat, en general, un gran interès fora del seu propi territori.¹ Tampoc la transició democràtica valenciana, tot i l'anomenada «Batalla de València», ho ha fet. El malaguanyat historiador i fundador del PSPV Alfons Cucó (1941-2002) escrigué que «tant per als nuclis intel·lectuals de Madrid com — el que resulta més sorprenent — per als de Barcelona, les especificitats de la complexa transició valenciana no han suscitat excessives curiositats».²

Aquesta batalla enfrontà dues maneres molt diferents d'entendre la identitat valenciana. De manera molt resumida, el nacionalisme valencià o «fusterianisme» proposava un País Valencià modern, amb un gran nivell d'autonomia, la normalització lingüística del català i una certa integració, segons com, cultural i/o política en els dits Països Catalans. D'una altra, el regionalisme populista anticatala-

nista o «blaverisme» defensava una continuïtat conservadora de la identitat regional, nascuda a la Renaixença i instrumentalitzada pel franquisme, i la supeditació del Regne de València a la nació espanyola, la qual cosa passava per l'oposició a l'ús del valencià per mitjà de l'estratègia de la negació de la unitat de la llengua catalana i la negació de qualsevol filiació cultural comuna i fins i tot a l'ús de la violència. En general, la «victòria», per motius que no disposem d'espai per a analitzar, caigué del bàndol blaver. No és d'estranyar que el valencianisme percebés el procés autonòmic d'una manera insatisfactòria, com una «pèrdua».

Per entendre aquesta batalla cal tenir en compte el context econòmic, cultural i polític de l'Estat espanyol d'aleshores. Concebre-la com només un conflicte simbòlic entre valencians no ajuda a entendre el que passà, ni com el que passà va influir en el present. En aquest sentit, tot i que per qüestions d'espai només ho apuntaré, en la segona meitat de la dècada de 1970 coincidiren si fa no fa tres crisis importants: una econòmica; una social, de canvis de valors; i, òbviament, una política, de canvi de règim.

La gran transformació econòmica i social

Durant els anys 1960 i 1970 es produí «una velocitat de canvi molt intensa, fins i tot sota condicions de modernització ràpida».³ Així, «des de 1970 el País Valencià va deixar de ser una societat eminentment agrària».⁴ De fet, s'hi produí un procés de gran creixement industrial, que suposà una transformació radical de l'estructura econòmica valenciana, acompanyada d'una «reducció espectacular del pes de l'agricultura» tant en l'aportació d'aquesta al valor afegit brut, que el 1973 aplegà tan sols al 12% del total, com en el percentatge de població activa dedicat al sector primari.⁵ D'aquesta manera, tot i que l'economia valenciana continuà sent bàsicament exportadora, en poc més de deu anys es reduí a menys de la meitat el pes en la població activa de llauradors i ramaders.

3 GINER, *Los españoles*. [Nota de l'edició: Traducció pròpia].

4 SANTACREU; GARCIA, *La transició democràtica al País Valencià*.

5 CARNERO; PALAFOX, *Creixement, politització i canvi social. 1790-1980*.

1 FLOR, *Societat anònima. Els valencians, els diners i la política*.

2 CUCÓ, *Roig i blau. La transició democràtica valenciana*.

Els principals canvis que es produïren foren la industrialització accelerada, la urbanització galopant i la secularització de la vida quotidiana

Taula 1
Evolució de la població activa al País Valencià (1962-1975)

Sector	1962	1969	1975
Primari	38,4%	30%	16,8%
Secundari	31,7%	36,3%	44,7%
Terciari	29,7%	33,6%	38,4%

Font: CALZADA; TORRES —en negreta l'indicador més alt de cada any.

En poc més d'una dècada, de 1962 a 1975, doncs, el País Valencià havia passat de comptar amb un capitalisme agromercantil a convertir-se al 1975 en una societat ja inequívocament industrial. I pocs anys després esdevingué una societat terciaritzada. El canvi havia sigut molt profund i molt veloç i, per tant, comportà dislocacions socials i algunes respostes característiques a aquest canvi, com una més gran articulació de la societat civil i, en particular, el desenvolupament d'organitzacions sindicals i polítiques de classe; així com un increment de la conflictivitat social, tot i que potser més matisa-

da que a altres indrets de l'Estat a causa d'una estructura on les petites i la mitjanes empreses eren clarament majoritàries, de tal manera que no s'alterà la general desmobilització ciutadana, tret fonamental del franquisme.⁶

Així, els principals canvis que es produïren foren la industrialització accelerada, la urbanització galopant i la secularització de la vida quotidiana,⁷ als quals cal afegir la transformació demogràfica, la universalització de l'educació bàsica i la relativa massificació universitària.

De fet, cal tenir en compte que un dels canvis més decisius fou un «esclafit demogràfic», que feu passar el País Valencià dels 2.498.905 habitants en 1960 a 3.397.314 quinze anys després, el que ha sigut «la fase més expansiva de tot el seu cicle demogràfic modern» i fins i tot el «creixement demogràfic vegetatiu més elevat de la història d'aquest territori».⁸ Aquest fet fou degut a

l'increment de la natalitat —entre d'altres, conseqüència del creixement econòmic— i a la reducció de la mortalitat així com, de manera molt significativa, per l'emigració d'altres territoris de l'Estat, la qual cosa transformà el país i, en concret, el *hinterland* de la ciutat de València, on es concentrà bona part d'aquests immigrants, fins al punt d'haver sigut considerada, la valenciana, una «societat d'al·luvió».⁹ De fet, en 1970 els migrants suposaven un 22,1% del total de la població i en 1981 hi residien ja pràcticament un milió de persones, un 25,5%.

Aquests elements provocaren que l'assoliment de les llibertats democràtiques i de l'autogovern anés acompanyat de «l'extensió del mode de producció capitalista del país, el fort creixement demogràfic, i l'arribada d'un elevat contingent de mà d'obra d'origen immigratori, la tendència a les concentracions urbanes i el reforçament de desequilibris territorials, [i] l'entrellat d'institucions

6 CARNERO; PALAFOX, *Creixement, politització i canvi social. 1790-1980*.

7 SAZ, «República, guerra i franquisme».

8 CASTELLÓ, «La població al País Valencià: estruc-

tura i evolució».

9 MOLLÀ; CASTELLÓ, «Demografía y recursos humanos».

En el procés de modernització general que es donà durant el segon franquisme es produí un renaixement de les identitats col·lectives nacionals i regionals

que faran crisi».¹⁰ Aquestes transformacions contextualitzaren el sorgiment del «blaverisme» com a nou moviment social. Però aquests canvis no expliquen per ells mateixos el naixement i desenvolupament d'aquest particular regionalisme anticatalanista. Tanmateix, sí poden contribuir a entendre la volada que en tingué.

Una de les conseqüències de la industrialització i terciarització accelerades fou el sorgiment d'una nova burgesia —industrial i de serveis— valencianoparlant i originària de comarques on la penetració social del castellà no era tan potent com als grans nuclis urbans del país,¹¹ la qual cosa possibilitava l'ascens social d'una nova classe que podia tenir en la llengua pròpia un factor d'identificació. Tanmateix, aquest procés de mobilitat social ascendent en segments significatius de classes mitjanes baixes i baixes amb escàs capital educatiu i fins i tot cultural comportà, en general, l'abandonisme lingüístic. De fet, una part important

d'aquests segments de població ja havien optat per la substitució lingüística en interrompre la transmissió del valencià en l'escala familiar. Havien fet «l'esforç» d'educar els seus fills en castellà i, per tant, no estaven disposats a fer marxa enrere en una opció que consideraven lligada als seus interessos socials. D'aquesta manera es conformà a l'àrea metropolitana de València un segment gens menyspreable de la base social anticatalanista.

Per tot plegat, el País Valencià havia experimentat un procés velocíssim de modernització econòmica i social, però també política i cultural, remarcant però, que al principi de la transició tenia un passat agrari molt recent i molt present encara en moltes mentalitats i estils de vida.¹²

La creació de la nova identitat valenciana autònoma

D'altra banda, en el procés de modernització general que es donà durant el segon franquisme es pro-

duí un renaixement de les identitats col·lectives nacionals i regionals que, en general, es caracteritzaren per: a) l'antifranquisme, fet que convertí l'esquerra espanyola en els aliats d'aquestes; i b) l'antiespanyolisme o, si més no, un fort anticontralisme. Aquestes propostes generaren una reacció encara més unitarista i nacionalista espanyola del règim autoritari que alhora retroalimentà les identitats alternatives.

En aqueix context, la definició de qualsevol proposta d'identitat valenciana necessàriament anava redefinida en relació amb: a) El concepte «Espanya», com a estat i com a nació; i b) específicament amb Catalunya, referent de modernitat per als valencians i capdavanter en la lluita contra el franquisme. En aquest sentit es creà un enfrontament identitari que, tot salvant les distàncies, es pot comparar amb el cas de Navarra.¹³ Iniciada la transició, en 1977 es produïren les primeres eleccions democràtiques, tot i que no totes les forces polítiques pogueren concórrer-hi. A diferència de l'extrema dreta, que sí

10 NINYOLES, «Una perspectiva de la sociologia valenciana».

11 BODOQUE, *El valencià i la política lingüística dels governs autònoms (1983-2003): un cas d'anàlisi de polítiques públiques*.

12 FLOR, *Noves glòries a Espanya. Anticatalanisme i identitat valenciana*.

13 ZABALTZA, «Towards Hroch's Phase Z: 'antinationalism' in Valencia and Navarre (Spain)».

El blaverisme no sols tenia com a objectiu l'oposició al catalanisme i/o als catalans sinó fonamentalment desplaçar els «catalanistes» del País Valencià de les posicions hegemòniques

que hi participà,¹⁴ l'extrema esquerra i els nacionalismes sobiranistes foren exclosos.¹⁵ Al País Valencià, a diferència del conjunt de l'Estat, aquestes eleccions les guanyà, per un cert marge, l'esquerra, tot i que, com es pot veure en la taula adjunta, en 1979, quan feia mesos que la dreta havia apostat per l'estratègia anticatalanista, les diferències s'havien reduït, en particular a la província de València i, encara més, a la ciutat de València.

Les elits polítiques i socials valencianes, poregoses de perdre l'hegemonia de què disposaven si més

14 Al País Valencià es presentaren quatre candidatures d'extrema dreta: l'Alianza Nacional 18 de julio-Fuerza Nueva, que es presentà a les tres demarcacions i obtingué l,1,10%; Falange Española Auténtica, i els Círculos José Antonio, que no es presentaren a la demarcació de Castelló i obtingueren al país un 0,27% i un 0,16% respectivament; i Falange Española de las JONS, que es presentà només a Castelló i aconseguí un 0,5%. En les eleccions generals del 1979 hi hagueren dues candidatures: la Unión Nacional, amb un 2,31%, i la Falange Española Auténtica, amb un 0,23%.

15 Al País Valencià no pogueren presentar-se diverses candidatures, com les del Moviment Comunista del País Valencià (MCPV) i el Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans (PSAN), les forces més destacades que feren més tard campanya a favor del no a la Constitució de 1978. El 1979 sí que es presentà el MCPV-OEC, que obtingué un 0,66%, i el PSAN, amb el nom de Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional, que assolí un 0,51% dels vots.

no des de 1939, s'activaren i contribuïren en la difusió del blaverisme, un moviment sociopolític valencià nascut a la dècada del 1970, tot i que amb antecedents previs,¹⁶ que feu de l'anticatalanisme la raó principal de ser, però que revestí aquest d'autoc-tonisme, és a dir, que es feu passar com a «valencianista» i, en aquest sentit, fou un anticatalanisme específic. El blaverisme no sols tenia com a objectiu l'oposició al catalanisme i/o als catalans sinó fonamentalment desplaçar els «catalanistes» del País Valencià de les posicions hegemòniques que haurien ocupat realment o imaginativa i, sobretot, d'ocupar el poder a partir d'un discurs que reinventava la tradició i la identitat regional valenciana. Per aconseguir-ho, feu servir el populisme com a principal estratègia política amb què guanyar el carrer —que havia sigut patrimoni fins aleshores de l'oposició antifranquista i valencianista— i, sobretot, les urnes, que des de les primeres eleccions, insistisc, havien donat la victòria a l'esquerra.

16 FLOR, «Nosaltres, els 'antivalencians'. Les primeres reaccions antifusterianes i els precedents directes de l'anticatalanisme 'blaver' (1962-1974)».

El blaverisme

La particular evolució del blaverisme ha tingut quatre grans períodes: 1) el naixement com a grup de pressió (1975-1977); 2) la conversió en un moviment de masses (1977-1982), on aconseguí bloquejar socialment la proposta valencianista; 3) el període de govern socialista (1982-1995), on assolí la creació d'un partit, Unió Valenciana (UV), minoritari, però amb un suport significatiu, en particular al *hinterland* de València, que condicionà la política valenciana i esdevingué un instrument de pressió formidable en les polítiques públiques i que contribuí a la legitimació del blaverisme mitjançant un regionalisme banal; i 4) el període de govern conservador (1995-2015), on impregnà definitivament el PP que, bàsicament, junt amb altres discursos i matisos, vingué a substituir UV i a presentar-se com el partit que «veritablement» defensaria els interessos «dels valencians», la qual cosa coadjuvava a l'aconseguitment de l'hegemonia política entre 1993 i 2015.

El blaverisme reaccionà frontalment en contra de la definició més o menys valencianista i esquerrana de les forces antifranquistes, i

Malgrat els esforços de mobilització del fusterianisme durant la transició política, la identitat valenciana proposada pel nacionalisme valencià es veuria frenada

Taula 2

Percentatge de vot a formacions d'esquerres i dretes al País Valencià en les eleccions generals de 1977 i 1979, (%)

	València ciutat	L'Horta Nord	L'Horta Sud	L'Horta Oest	València província	Alacant província	Castelló província	País Valencià
Esquerra 1977	51,53%	52,5%	61,89%	64,07%	54,10%	51,50%	39,10%	52,02%
Esquerra 1979	44,57%	52,08%	56,61%	61,02%	49,67%	50,68%	43,04%	49,42%
Diferència	-6,96	-0,42	-5,28	-3,05	-4,43	-0'82	+3,94	-2,6
Dreta 1977	38,60%	31,55%	25,84%	24,95%	36,60%	41,7%	54,50%	40,87%
Dreta 1979	44,13%	37,63%	33,78%	29,35%	39,69%	42,78%	50,00%	41,08%
Diferència	+5,53	+6,08	+7,94	+4,4	+3,03	+1'08	-4,50	+0'21
Distància 1977	12,93	20,95	36,05	39,19	17,5	9,8	-15,4	11,15
Distància 1979	0,44	14,45	22,83	31,67	9,98	7,9	-6,96	8'34
Abstenció 1977	15,8%	15,9%	13,7%	15,2%	15,3%	17,8%	14,5%	15,9%
Abstenció 1979	28,5%	22,3%	22,9%	24,1%	25,2%	26,4%	21,8%	25,1%
Diferència	+12,7	+6,4	+9,2	+8,9	+9,9	+8,6	+7,3	+9,2

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Generalitat. A les files de les esquerres hem sumat el 1977 PSOE, PSP, PSPV i PCE-PCPV i el 1979 PSPV-PSOE i PCE-PCPV. A la dreta s'ha sumat UCD i AP –Coalicóon Democrática el 1979– i hem afegit la Candidatura Independiente de Centro a Castelló –que el 1977 obtingué un 12,7% i 1 diputat– i URV que només es presentà a la demarcació de València el 1979. En negreta els percentatges i les diferències superiors i inferiors.

aconseguí expulsar als marges de la centralitat política el nacionalisme valencià mitjançant la identificació d'aquest amb un projecte vist com a sucursalista i dependent de Catalunya. Aquest n'ha sigut un dels seus grans èxits.

És dir que, malgrat els esforços de mobilització del fusterianisme durant la transició política, la identitat valenciana proposada pel nacionalisme valencià es veuria frenada després d'un impuls important durant els primers anys de la democràcia. El

regionalisme anticatalanista, en haver aconseguit crear «problemes de legitimació dels discursos nacionalitzadors [alternatius] al País Valencià»,¹⁷ contribuí —i continua contri-

¹⁷ CASTELLÓ, *Estructura social i nacionalismes: les*

El PSPV-PSOE buscà adaptar-se a la nova realitat, tot adoptant l'estratègia d'ocupar la centralitat política i de fer d'àrbitre entre els dos «extrems»: el fusterianisme i el blaverisme

buint— d'una manera fonamental al manteniment i fins i tot l'extensió de la penetració social del nacionalisme espanyol. De tal manera que l'acció nacionalitzadora espanyola de diferents sectors com ara l'administració de l'Estat, els mitjans de comunicació, el temps lliure... no té —pràcticament— resposta ni fre en una alternativa socialment significativa, amb la qual cosa la identitat nacional espanyola no esdevé, en absolut, conflictiva al País Valencià. Contràriament és la identitat nacional no sols hegemònica sinó ha sigut plenament naturalitzada.

La situació actual del blaverisme és que, en la mesura que ha esdevingut regionalisme banal, no li cal estar permanentment de forma explícita en el debat polític perquè sempre hi està «present», de tal manera que condiciona la política valenciana. Hauríem de preguntar-nos, per exemple, perquè, tot i produir-se el canvi polític al 2015, la Generalitat Valenciana encara no és al 2021 membre de ple dret de l'Institut Ramon Llull. A més, l'assumpció majoritària per banda de la dreta

valenciana l'ha convertit en una palanca d'agitació a la mesura dels interessos dels dirigents polítics i les elits econòmiques d'aquesta dreta. La transició valenciana implicà, per la força del blaverisme, una rebaixa de les perspectives inicials de l'autogovern que tenien la gran majoria dels actors polítics valencians. Del consens autonomista que es plasmà en la manifestació del 9 d'octubre de 1977 convocada pel Plenari de Parlamentaris o del Compromís Autonomista l'any següent signat per la pràctica totalitat de forces polítiques amb presència al País Valencià, s'aconseguí el 1982 un Estatut per la via de l'article 143 de la Constitució espanyola. Aquest estatut no sols significava un autogovern inferior que a Catalunya, el País Basc, Galícia o Andalusia sinó que també simbòlicament el País Valencià esdevingué una autonomia de «segona», és a dir, una «autonomia d'àmplies competències tot i que de baixa consideració política».¹⁸ Com a causes fonamentals hi hagué una d'interna —l'ús de l'anticatalanisme com a estratègia

de desgast del Consell, de les autoritats democràtiques i dels partits polítics d'esquerra, així com el fre de la proposta identitària fusteriana— i una d'externa, el colp d'estat del 23 de febrer de 1981, que feu reemergir la tradició unitarista amb visió d'Estat i demanà la «reconducció» del procés descentralitzador que suposadament hauria anat «massa» lluny.

Així mateix, bona part del paquet simbòlic que proposà el blaverisme esdevingué oficial, des de la terminologia oficial a la bandera, i per tant, acabà per ser banal, ordinari, la qual cosa contribuí decisivament a la seua legitimació i reproducció socials. Lluny d'apaivagar-se, com preveien alguns líders com el president socialista Joan Lerma (1951), aquest moviment exigí més i més. D'aquesta manera, la nova identitat regional valenciana —ara ja «autonòmica»— fou com significativament afirma la redacció del preàmbul de l'Estatut d'Autonomia, producte de la mixtura, no exempta de contradiccions, entre «la tradició valenciana provinent de l'històric Regne de València» i «la moderna concepció del País Valencià» que «dona

¹⁸ BODOQUE, *Partits i conformació d'elits polítiques autonòmiques. Transició política i partits polítics al País Valencià*.

bases socials dels nacionalismes al País Valencià.

És interessant fer palès que totes les formacions polítiques que obtingueren representació parlamentària al 1977, tret d'AP, bevien en més o menys mesura del valencianisme fusterià

origen a l'autonomia valenciana, com a integradora dels dos corrents d'opinió que emmarquen tot allò que és valencià en un concepte cultural propi en l'estricta marc geogràfic que abasta». Així, el partit majoritari i que dirigiria la Generalitat Valenciana les tres primeres legislatures, el PSPV-PSOE, buscà adaptar-se a la nova realitat, tot adoptant l'estratègia d'ocupar la centralitat política i de fer d'àrbitre entre els dos «extrems»: el fusterianisme i el blaverisme, i gestionant aquesta identitat autonòmica, parcialment blavera però també amb unes dosis de «modernitat» fusteriana. Així es guanyava una part de la intel·ligència valenciana, impregnada de fusterianisme, per tal d'anar construint la nova «Comunitat Valenciana».

Així, es pot entendre millor la gestió del lermisme que al cap i a la fi tingué unes bases culturals diverses, provinents de la identitat regional històrica, del blaverisme —adaptació, com hem vist, d'aquella— i del fusterianisme, però, sobretot, que entroncà amb la modernitat «nacional» espanyola, promoguda per unes institucions estatals, controlades amb majoria absoluta —per primera

vegada en la història— per un partit socialista. Al cap i a la fi, si el PSOE havia aconseguit controlar un estat-nació que jurídicament procedia de l'alçament militar del 18 de juliol de 1936 i que, fruit dels pactes polítics de la transició, havia conservat importants continuïtats simbòliques —bandera *rojigualda*, Marxa Reial, monarquia borbònica, manteniment dels principals símbols feixistes com el Valle de los Caídos— i institucionals —cossos funcionaris, inclosos els judicials i els policials, ja que l'amnistia tingué dues direccions—; el PSPV-PSOE també podia gestionar perfectament una «Comunitat Valenciana», amb senyera amb franja blava, Himne «Regional» i valencià no secessionista però sense reconeixement de la unitat de la llengua catalana. A priori, semblava fins i tot més senzill.

La diferència, en tot cas, és que si els moviments i partits a l'esquerra del PSOE, políticament febles, no aconseguiren majoritàriament forçar les contradiccions simbòliques i polítiques dels governs de Felipe González (1942) per desgastar-los —ni tan sols ho feu significativament amb l'entrada a l'OTAN i probablement

la vaga general convocada per UGT i CCOO de 1988 fou el primer gran colp que provingué d'aquest flanc—, al País Valencià els partits polítics de dreta, AP i, de manera pràcticament monogràfica, UV, i un influent mitjà de comunicació, *Las Provincias*, es dedicaren constantment, dia rere dia, a desgastar els governs de Lerma i la seua buscada centralitat política, sense una reacció política eficaç. De fet, només vuit anys després de guanyar les primeres eleccions autonòmiques de 1983, el PSPV-PSOE perdé el control de l'ajuntament de la capital i dos anys després, a les eleccions generals de 1993, el centredreta valencià guanyà la voluntat majoritària dels valencians. Pràcticament des de 1978 fins a l'actualitat, l'esquerra política —inclòs també el nacionalisme valencià— se situà a la defensiva, ja que la iniciativa política, bàsicament, correspongué a la dreta.

És interessant fer palès que totes les formacions polítiques que obtingueren representació parlamentària al 1977, tret d'AP, bevien en més o menys mesura del valencianisme fusterià, la qual cosa generà un ampli consens d'assolir un autogovern amb les màximes competències

Catalunya s'ha construït majoritàriament com una nació i el País Valencià com una regió. Una s'ha imaginat com una societat «sobirana» i l'altra no, és a dir, s'ha imaginat dins de la nació espanyola i la seua sobirania

possibles dins del sistema autonòmic. Tanmateix, en tots aquests partits, el *cleavage* valencianisme/espanyolisme tingué una gran importància en el control intern del poder i, en tots els casos, els vencedors foren els sectors més propers al segon aspecte de l'escala, la qual cosa fou conseqüència de la feblesa electoral del nacionalisme valencià, que arrossegà la percepció que un programa valencianista era un llast electoral. D'aquesta manera, el gran partit de centradreta de la transició, la UCD, adoptà a partir de 1978-1979 l'estratègia anticatalanista. Els partits d'esquerra continuaren assumint simbòlicament un cert fusterianisme, però ho feren de manera poruga — per exemple, el PSPV-PSOE esdevingué només PSOE en les conteses electorals. En aquest sentit, s'apostà per un regionalisme banal i institucional.

Algunes conseqüències de la Batalla: l'allunyament entre Catalunya i el País Valencià

Catalunya s'ha construït majoritàriament com una nació i el País Valencià com una regió. Una s'ha imaginat

com una societat «sobirana» i l'altra no, és a dir, s'ha imaginat dins de la nació espanyola i la seua sobirania. Tot i que a Catalunya hi ha importants minories espanyolistes i al País Valencià influents minories nacionalistes valencianes, no es pot negligir aquesta diferència fonamental. Tot amb tot, tots dos països presenten, encara a hores d'ara, trets comuns innegables, entre els quals destaca una llengua compartida, encara avui dia àmpliament parlada a un costat i a l'altre de la frontera, però no només: també comparteixen l'anomenat eix mediterrani peninsular amb importants reivindicacions comunes atès els dèficits d'infraestructures. Tanmateix, com és conegut, en general, les relacions polítiques entre els dos governs no s'han normalitzat ni tan sols han tingut una mínima fluïdesa, la qual cosa, a simple vista, resulta poc justificable.¹⁹

Semblava que a les acaballes del franquisme i inicis de la transició les relacions entre el País Valencià

i Catalunya serien més fluïdes. A tall d'exemple, el 6 d'abril de 1976 es presentà a la ciutat de València, amb completa normalitat, el Congrés de Cultura Catalana i el 23 d'octubre de 1977 se n'aprovaren les resolucions d'economia. Tot amb tot, una vegada establerts l'autogovern de tots dos territoris, paradoxalment la fluïdesa no s'ha produït. Les trobades bilaterals han sigut molt esporàdiques i els acords han sigut pràcticament inexistents. Certament amb el govern del Botànic s'han produït canvis, però encara cueja l'espantall de l'anticatalanisme. En aquest sentit, la por de generar una nova batalla cultural, de la que l'esquerra i el valencianisme té mal record, i la temença davant el control de l'opinió pública valenciana per part del poder mediàtic de la dreta dels mitjans locals o provinents de Madrid, ha comportat un clar fre a passar de les intencions als fets. Alhora, s'ha optat —si més no un sector del govern valencià— pel pragmatisme, tot situant els drets socials i la lluita contra la corrupció com a prioritat, i relegant les qüestions culturals i simbòliques en l'agenda política.

Certament, la manca d'interès per part de les elits catalanes i valen-

¹⁹ FLOR, *Noves glòries a Espanya. Anticatalanisme i identitat valenciana*; FLOR; RIUS-ULLDEMOLINS, «Les complexes relacions entre Catalunya i País Valencià: una perspectiva sociològica».